

„Daar zij licht! En daar werd licht”.

(PASCHEN 1914).

En God zeide: Daar zij licht.
En daar werd licht.
Genesis 1: 5.

Christus' opstanding is de eendelige doorbreking van het licht in de duisternis van de doodsmacht.

Waar die macht van den Dood intreedt, wordt alle licht uitgedoofd en drukt de duisternis het leven. Het oog sluit zich. Er is een indalen in de duisternis van het graf. Wie achterblijft huilt zich in rouwgeest. En de huilt voor het verster worden dichtgemaakt.

Dat is 't uinnigste, het eendellige. Waar de dood intreedt, valt vanzelf duisternis ook over de ziel en de ziel overvalt, drukt zich voor het lichaam uit in het sluiten der ogen en in de tranen die we weenen. En aan het uitblazen van het leven sluit zich de duisternis van het graf, het sombere rouwkleed, en het sluiten van onze zinnen als van zelf aan. Ons besef, ons innerlijk gevoel zegt ons, dat de Dood zich afkeert van het licht, dat de Dood af wat gloed en glans aan het leven gaf, te niet doet. Dat het licht in God is en uit God ons toekomt, en dat de Dood ons van dat licht in God en dat licht in God van ons afkeert. Dood en duisternis vloeien samen uit eenzelfde demonisch beginsel, uit het beginsel der zonde.

Is het de dood die den rouw over 't leven uitbreidt, de zonde is de onheilge markt die 't licht uit ons hart lant en de duisternis van 't onheilge over ons innerlijk bestaan doet trekken. In 't bestaan is 't al droeve, dofte duisternis. Soms is niet anders dan zwart af te beelden. Er licht in de afkeer van het de-moonische geen enkele vonk die tintelt. Er straalt niet een enkele lichtstraal uit. En waar dat demonisch donkere onze ziel overmeestert, wordt 't alles duisternis binnen in ons.

Het boos, brede spoor der zonde in de historie der menschenkinderen moge door kunstlicht althans zichtbaar worden gemaakt, smaks dooft alle kunstlicht weer uit, en op wat dag weleen, volgt de duisternis van den nacht. De zoon van het paradijs ging onder, en van het mannelijk verbleef ons allen nog een laatste kwartier.

In de ure der Scheppling weerkloek als eerste roepstem voor het leven dat kwam: *Daar zij licht!* En dat licht werd. En uit die zee van Goddelijk licht sloemde 't leven op, en in dat leven schitterde Gods Almacht, 't beeld van die Goddelijke mogendheid trad ten leven op in den menschen, en den menschen wachtte het Paradijs op, licht in de ziel van den eerste scheppling, licht van boven uit God op hem neerstralende, lichtgans van het Paradijs om hem heen.

Een triomf van het licht uitgaande van Hem die zelf het licht is.

Toen brak aan die heilige, Goddelijke harmonie.

Met een demonisch slag doofde hij 't licht uit in de ziel van den menschen; schoof hij wanhoop en verwerping tusschen den menschen en zijn God in, zoodat het licht meer van boven hem bestraalde, en toen doofde heel de glans van het Paradijs uit, drong de duisternis in het weete aardijk binnen, en vloeg angst en weemoed om 't hart; tot eindelijk het leven zelf zonk, en in de duisternis van het graf al wat eerst bloek in glorie, verwees en onderging.

Dat was toen zoo, en 't ging alle eeuwen zoo door. Telkens een en opslaan, want er was Gemeene Genie door het leven gesprekend. Soms een oogenblik een lichte en glansen, dat het hart vervoorlichtte. In Israel zelfs de lamp als symbool van 't nieuwe licht in Sion teupel. Maar 't was alweer weer slechts voor een wijle, voor een oogenblik. De duisternis in de ziel bleef, en alweer weer onlosloot zich aan het eind het graf, om in zijn donkere diepte het leven, en met 't leven alle licht, te doen ondergaan.

Het is zoo, er kwam ook genade van wedergeboorte in Gods uitverkiezen, en in die genade was glorie. Die glorie bracht tintelingen van heilig licht in de ziel, en deed licht in de vette, licht aan den horizon opgaan. Maar toch bleef het emble van de overvloedige duisternis, en de Dood met zijn overvloedige duisternis. Het Paradijs keerde niet terug. Zoodat de Schrift bewijst, zij die men Gods kinderen waren, ze zouden zondig om niet volmaakt worden. Wachter, wat is er van den nacht? nep 't van alle zijden, en het drukkend wederwoert was en bleef: Het is nog nacht.

En toen kwam Jezus: De Zoon Gods en Zoon des menschen. In hem kwam licht. Omloerd met onze gebroken menschele natuur, het is zoo. Het licht dat in hem was, brak slechts na en dan ten volle naar buiten door. Tabur vooral was heerlijk. Maar hoe ook omloerd en omloerd; Christus droeg niet slechts het licht in zich, hij was zelf 't licht. Was het niet of in licht een nieuwe dageraad aan den horizon son opgaan?

Maar toen kwam het Kruis. Satan prikkelde het Sanhedrin, prikkelde den laafvoogd, prikkelde tonalotte zelfs den bloed-droef in de schare.

En toen werd aldaar het levenslicht ook in Jezus zelf uitgedoofd.

Jezus stierf, en de tromf van het rijk der duisternis scheen volkomen.

Keert de val in het Paradijs, en nu het sterven van den Christus op Golgotha, het was de triomf van de macht van zonde en dood over 't licht en 't leven.

Maar hierna: had aan den ook zijn laatste schijnverwinning bereikt. Dat satan Jezus aan het kruis doodde, werd zelfmoord voor satan.

Die drie uren duisternis toen Jezus aan het kruis hing, waren tegelijk zielebed van ziele-langheid voor Jezus. En toen stierf hij, en toen kwam de nacht. En na dien nacht de duisternis van het graf. En die duisternis bleef tot den derden morgen. Maar toen kwam ook 't licht. „Daar zij licht!” en werden male. Eens weerkloek het in de ure der Scheppling, en nu weerkloek het nogmaals in de ure der Scheppling.

Van God zelf ging over Jezus' graf het machtwoord uit.

Nogmaals: „Daar zij licht!”

En toen werd het op eenmaal licht.

Het leven van Jezus triomfeerde over den Dood. De stierf die over de eeuwigheid hing, werd door engelhand weggeschoven. Het heilig licht dat de ziele bedroef brak in onze duisternis in. Jezus was opgestaan! Immanuel was verzoend! Het leven had over den Dood getriomfeerd. En nu drong Goddelijke almachtigheid de duisternis van dood en graf terug,

en 't licht, 't eeuwige licht, dat nimmer zou worden uitgedoofd, ging voor een verzoende, een verlost, een herboren menschele op.

Dat was Pascha.

En van dat eenig Pascha voor nu bijna tweeduizend jaar, straalt dat licht der opstanding ook ons nog zoo zaliglijk tegen.

Zalig, als we aan Jezus denken, nu in zijn glans en glorie.

Zalig, als we aan onze gelovige dooden denken, die tot dit eeuwige leven zijn ingegaan.

En zalig immers ook voor ons eigen zielebesef.

Althans zoo we met dien Bronger van het eeuwige licht, met dien Immanuel der Openbaring, gemeenschap hebben.

Dr. A. K.

Amsterdam, 9 April 1914.

Na Zuid-Holland maakt ook Utrecht zich op, om de propaganda voor onze Gereformeerde Hoogeschool met kracht op te vatten. Ook hier is reeds een comité gevormd, en een propagandameeting zal worden gehouden. Noord-Holland zal nu wel niet lang meer op zich laten wachten, en ook Gelderland, Overijssel en Zeeland zullen wel niet achter blijven. Zoo zal het één actie worden over heel ons vaderland om de liefde voor onze Vrije Universiteit weer te versterken.

Toch wachte men niet alles van het oprichten van comité's, het houden van propagandameetings en het laten optreden van sprekers. De groote kracht schuilt altoos in persoonlijk bezoek. Calvijn heeft dit reeds zoo goed ingezien, toen hij te Genève van huis tot huis ging om een bijdrage voor de Akademie te vragen. Met een meeting en circulaire alleen werkt er nog zoo goed als niets uit. Circulaires worden meest onlezen in de papiermand gestopt, ons tegenwoordig geslacht heeft het te druk om al die bedelbrieven te lezen. Een meeting is goed, wanneer men een flink spreker heeft, om het vuur van geestdrift te doen ontbranden en bezieling te waken. Maar zoo menigen, die op de meeting onder den indruk raakte, vergeet, thuis gekomen, dien indruk in een daad om te zetten, door nu ook zijn contributie te verhoogen. Alleen wanneer ge na de meeting de menschen persoonlijk bezoekt, eens rustig met hen praat en de belangen der Universiteit bij hen bepleit, worden de beurzen geopend en wordt het doel bereikt. Zoo deelde een predikant uit een afgelegen dorp ons mede, dat het hem gelukt was door persoonlijk bezoek bij alle begunstigers in enkele weken tijds de contributie overal verdubbeld te krijgen. En bovendien had hij zijn kerkeraad nog bewogen zich als lid der Vereeniging voor Hooger Onderwijs op te geven door de collecte tot 725 te verhoogen.

En voorts mag bij onze welgestelde broeders er wel eens op aangedrongen worden, dat zij bij hun laatste wilsbeschikkingen onze Hoogeschool niet vergeten. Ook hierbij gaf Calvijn, die uittienend praktisch was, ons een goed voorbeeld; op zijn voorstel besloot de Raad van Genève aan alle notariaten te gelasten, ieder, die zijn testament wilde maken, op de belangen der Akademie te Genève te wijzen, en het is vooral aan dien maatregel, dat de Akademie haar inkomsten te danken had. In Amerika worden ook thans nog de Hoogescholen voornamelijk in stand gehouden door schenkingen en legaten; het is hier een eerezaak geworden voor de rijkeren om bij hun leven of bij hun sterven aan een Universiteit een flinke som te geven, hetzij tot stichting van een kathedraal of tot het bouwen van laboratoria of het uitbreiden van de bibliotheek. En waar deze geldvoorsien uit Amerika dit alleen doen uit liefde voor de wetenschap of tot roem van hun land, hoeveel te sterker drangreden is er dan niet voor de meer gecode in ons midden, om dit goede exempel te volgen, waar het hier gaat om de eere van Gods naam en om de heilgung van dien naam op het gebied der wetenschap! 't Verheugt ons dan ook te kunnen mededeelen, dat in de jongst verlopen weken weer een tweetal legaten voor de Vrije Universiteit binnen kwamen, het eene van f 2000 en het andere van f 5000. Zeker een niet onwelkome bijdrage tot dekking van het dreigende tekort, waarvoor we van harte dankbaar zijn. Maar hoe bij we met deze gave ook zijn, toch bedoelen we meer dan dat. Wat we zoo gaarne zouden zien, is dat er bij een kapitaal gegeven werd, stiel van een ton, om daarvoor een kathedraal te stichten, waardoor het aantal professoren kon uitgebreid worden. En laat men nu niet zeggen, dat zulke sommen te groot zijn voor ons Gereformeerde volk, dat meestal uit kleine luiden bestaat. God heeft in de laatste jaren ons Gereformeerde volk bijzonder gezegend, overal zit men hoe de welvaart en rijkdom toeneemt, inzonderheid onder den boerenstand. Er zit kapitaal genoeg. De vraag is alleen maar, of er bereidwilligheid is om voor dit grootsche doel ook groote sommen te geven.

Een Luther-fabel.

Men klaagt van Roomsche zijde soms bitter over de onjuiste voorstellingen, die de Protestantse pers van de Roomsche Kerk geeft. En niet geheel ten onrechte. Vooral op historisch gebied zwervt in sommige Protestantse en fel antipapistische kringen nog menige fabel rond, die reeds lang door de historie veroordeeld is. En 't is te begrijpen, wanneer een Roomsche zich daaraan ergert en aan die ergernis niet op altoos even zachte wijze licht geeft.

Maar valt voor de Roomsche pers hier soms niet ook in eigen tuin onkruid te wieden? In de Brugsche poort, Katholiek Maand-

blad van April 1914, komt het volgende over Luther voor, dat nog wel van Roomsche zijde ons werd toegezonden, blijkbaar met het doel om ons „van de dwaling onzes wegs” te overtuigen.

Ook een van die volksredders.

Luther, de afgevalen monnik, de verlichte bol, die er zooveel in 't verdert sleepte, antwoordde aan zijne moeder, die hem 't volgende schreef:

„Mijn zoon, kant ge in den protestantischen godsdienst zalig worden! En ik, om zalig te zijn, moet ik den katholieken godsdienst verlaten!”

Zijne moeder kon hij niet bedriegen en antwoordde haar:

„Ik zeg het u zonder omwegen, blijf Katholiek. Ik wil mijne moeder noch bedriegen noch verraden!”

Deze brief berust bij de Dominicanen te Rome.

Wat valsheid!

Nu behoeft het heusch geen uitvoerig betoog, dat van dit heele verhaal niet één woord waar is. Reeds een leek op historisch gebied kan dit wel inzien. De bewoordingen waarin deze vraag en het antwoord vervat zijn, toonen dit duidelijk genoeg. Toch wordt dit verhaal, dat het kenmerk van de leugen op het voorhoofd draagt, als historische waarheid opgedischt en tracht de schrijver dit verhaal nog ingang te doen vinden met een beroep op het origineel dezer brieven, dat zich te Rome bij de Dominicanen zou bevinden! Alsof de Dominicanen, wanneer zulk een strijdwapen in hun handen was, niet reeds lang dezen brief zouden hebben uitgegeven, en gezorgd zouden hebben, dat de echtheid van dien brief op onwederlegbare wijze was geconstateerd.

We twijfelen dan ook geen oogenblik, of elk welkend Roomsche in ons land zal zulk een wijze van strijden veroordeelen. We halen dit voorbeeld dan ook alleen aan om te laten zien, dat het peccat intrinsecum extra muros ook hier geldt. Misschien zal het onze Roomsche perscollega's tot letwat meer zachtmoedigheid stemmen, wanneer ook een Protestantisch blad zich soms eens „vergist”, wanneer het de geschiedenis der Roomsche Kerk geldt.

Het doctoraat.

VI.

Om elke gedachte af te snijden, alsof de Doctoren of Professoren in de Theologie een soort kerkelijk ambt zouden bekleden in onze Kerken, moet ten slotte nog de aandacht worden gevestigd op de uitdrukkelijke bepaling, die in onze Kerkenorde voorkomt, dat aan hen noch de bediening des Woords noch de bediening der Sacramenten toekomt, zooals in Art. 2 onzer Kerkenorde staat.

Reeds de tweede nationale Synode, die op Nederlandschen bodem saamkwam, n.l. de Synode van 1578, te Dordrecht gehouden, heeft deze bepaling in de Kerkenorde opgenomen. Aanleiding was daartoe, dat juist toen de Universiteit te Leiden was opgericht en de Kerk zich dus had uit te spreken aangaande de positie van de professoren in de Theologie. Teekenend nu is, dat onze Gereformeerde Kerken dit geheele vraagstuk in de Kerkenorde behandeld hebben in een afzonderlijk hoofdstuk, dat tot opschrift kreeg: *van de Scholen*. En niet minder, dat zij hier eerst handelen over de *lagere school* (Art. 1) en dan over de *hogere school* (Art. 2-6), waaruit blijkt, hoe onze Kerken de lagere en de hogere school principieel op één lijn plaatsen en dat zij het professoraat in de Theologie derhalve rekenden als te behooren tot de *School*, en niet tot de *Kerk*. Onder deze artikelen over de professoren in de Theologie komt hier nu het eerste de bepaling voor: *geen professoren der Theologie zullen mogen prediken noch de Sacramenten bedienen, dan die tot den Dienst des Woords beroepen zijn*, (Art. 5).

In de latere redacties onzer Kerkenorde, die op de volgende Synoden zijn vastgesteld, heeft men dit afzonderlijk hoofdstuk over de *Scholen* laten vervallen en de bepalingen, die daarin voorkwamen, grootendeels overgebracht naar het eerste hoofdstuk der Kerkenorde, dat nu tot opschrift kreeg: *over de diensten*. Het is wel in verband daarmee, dat nu voor 't eerst in de Kerkenorde van 1578 geschiedde, dat nog niet onder deze diensten ook de *dienst der doctoren* voorkomt, om zoodoende de gelegenheid te hebben al wat vroeger over de Scholen bepaald was, thans in dit hoofdstuk onder te brengen, gelijk dan ook in Art. 18-21 geschied is. Alleen de verbodsbepaling voor de Professoren in de Theologie inzake de bediening des Woords en der Sacramenten is uit dit verband losgemaakt en nu vooropgeplaatst als Art. 3. Dat de titel „professoren in de Theologie” hier vervangen is door dien van „doctoren” maakt natuurlijk geen verschil; het bewijst alleen opnieuw, hoe onze Kerkenorde onder deze doctoren nooit anders verstaan heeft dan de Professoren in de Theologie. De bijna woordelijke overeenstemming van beide artikelen wijst dit uit, want Art. 3 onzer Kerkenorde bepaalt: *„Het zal niemand, altoewel hij een Doctor, onderling of diaken is, geoorloofd zijn, den Dienst des Woords en der Sacramenten te bedienen, zonder wettelijk daartoe beroepen te zijn”*.

Opvallend is alleen, dat in deze nieuwe redactie het verbod niet alleen aan de Doctoren of Professoren gegeven wordt, maar dit verbod ook wordt uitgestrekt tot de onderlingen en diakenen. Allicht zou men daaruit afleiden, dat onze Kerkenorde door deze drie hier saam te noemen, toch wil doen uitkomen, dat zij het doctoraamt evenals het onderlingen- en diakenaamt als een kerkelijk ambt beschouwt en deze

bepaling dus alleen gemaakt is om vast te stellen, dat aan deze drie overige ambten de bediening des Woords en der Sacramenten niet toekomt, omdat, gelijk ons bevestigingsformule zegt, „de ambten altoos onderscheiden moeten blijven”. Toch zou deze conclusie niet juist wezen, want het valt niet moeilijk aan te toonen, dat de reden, waarom de Kerkenorde aan de Doctoren (of Professoren) en die waarom zij aan de onderlingen en diakenen de bediening des Woords en der Sacramenten verbiedt, niet dezelfde is en ook niet wezen kan. Bij de onderlingen en diakenen, die een kerkelijk ambt hebben, is het motief van dit verbod metterdaad om te zorgen, dat de ambten niet dooreen gewaard worden, want deze beide ambten hebben met de bediening des Woords niets te maken. Aan de onderlingen is de taak toebedeeld niet om het Woord te bedienen, maar om de Kerk te regeren, en aan de diakenen om de armen te verzorgen. Wanneer een onderling of diaken toch het Woord en de Sacramenten ging bedienen, zou hij dus buiten zijn ambt gaan. Hier geldt dus metterdaad de reden door ons bevestigingsformulier aangegeven, dat de ambten gescheiden moeten blijven. Het eigenaardig karakter van deze ambten zelf brengt dit mede.

Daarentegen kan dit motief niet worden aangevoerd ten opzichte van het ambt der Doctoren, want indien dit een kerkelijk ambt is, dan heeft dit ambt wel degelijk met de bediening des Woords te maken en staat het in dat opzicht met het ambt van predikant op één lijn. Zelfs zou het dan nimmer moeilijk wezen, een *wezenlijk* verschil tusschen deze beide ambten aan te wijzen, want de taak en roeping, die onze Kerkenorde in Art. 18 aan deze Doctoren opdraagt, is dezelfde, die volgens ons bevestigingsformulier aan de Dienaren des Woords toekomt. Volgens Artikel 18 onzer Kerkenorde is het ambt of de taak der Doctoren of Professoren in de Theologie toch tweeledig: vooreerst om de Heilige Schrift uit te leggen en in de tweede plaats om de zuivere leer tegen de ketterijen en dolingen voor te staan. En dat de predikanten ditzelfde te doen hebben, zegt ons bevestigingsformulier uitdrukkelijk; ook hun ambt is, de Heilige Schriften uit te leggen en evenzeer om, gelijk het bevestigingsformulier uitdrukkelijk zegt, „met de Heilige Schrift alle ketterijen en dwalingen, die tegen de zuivere leer strijden, te weerleggen”. Was de dienst der doctoren een kerkelijk ambt, dan zou dit ambt feitelijk dus dezelfde taak hebben als het ambt der predikanten, en zou het derhalve een onrijndheid wezen, op grond, dat de ambten altoos gescheiden moeten blijven, aan de Doctoren den „Dienst des Woords” te verbieden. Ze hebben toch even goed als de predikanten een dienst ten opzichte van het Woord Gods te verrichten. Zelfs zou er dan geen enkele reden wezen, om hun de bediening der Sacramenten te ontzeggen, want Woord en Sacrament mogen immers naar ons Gereformeerd Kerkrecht nimmer gescheiden worden. Wie het Woord bedient, heeft daarmee eo ipso ook het recht om de Sacramenten te bedienen. Is het doctoraamt een kerkelijk ambt, dat tot taak heeft, evenals het ambt van predikant, om het Woord voor de gemeente uit te leggen en de ketterijen in de gemeente te wederstaan, dan mag deze bediening van het Woord derhalve ook niet van het Sacrament worden losgemaakt en heeft zulk een Doctor het recht, niet alleen den dienst van het Woord, maar evenzeer den dienst der Sacramenten te verrichten. Het verschil, dat men wel eens gemaakt heeft, dat zulk een Doctor wat dieper zou gaan bij de uitlegging der H. Schrift en de ketterijen wat uitvoeriger zou weerleggen, is slechts een verschil in graad of mate, maar is geen essentieel verschil. Hun ambt zou dus feitelijk hetzelfde ambt wezen als van den predikant, alleen maar op ietwat grondiger wijze uitgeoefend. En het zou dan onbegrijpelijk zijn, waarom onze Kerkenorde toch zoo beslist aan deze Doctoren en den dienst des Woords en dien der Sacramenten zou verbieden.

Hier komt nog iets bij. Onze Kerkenorde maakt op dezen regel alleen deze uitzondering: *tenzij men wettig tot de bediening des Woords geroepen zijn*. Bij een onderling en diaken zou dit bijv. kunnen voorkomen, wanneer ze singuliere gaven voor het predikambt hebben en daarom door den Kerkeraad tot predikant benoepen werden; maar in dat geval zouden ze natuurlijk ophouden onderling of diaken te zijn. Iemand kan toch in de Kerk niet twee of drie ambten tegelijk vervullen. Een diaken, die tot onderling verkozen wordt, legt zijn diakenaamt neer. En een onderling, die tot predikant wordt benoepen, houdt op onderling te wezen. Bij een doctor of professor in de Theologie, die alleen dan het Woord en de Sacramenten bedienen mag, wanneer hij een wettige roeping tot het predikambt ontvangt, is er daarentegen geen sprake van, dat hij door zulk een roeping tot het predikambt zijn ambt als doctor verliest. Het feit is vroeger zelfs meermalen voorgekomen, dat een professor tot predikant benoepen werd in de Akademiestad door de Kerk aldaar, zonder dat hij daarom zijn professoraat neerleefte. Onze beroemdste hoogleraren hebben beide diensten tegelijk vervuld. En er is hiertegen nooit enig bezwaar gemaakt, op grond dat men toch geen twee ambten in de Kerk vervullen kan.

Al deze moeilijkheden, waarvoor men komt te staan, wanneer men het doctoraamt als een kerkelijk ambt opvat, vallen echter vanzelf weg, wanneer men heeft ingezien, dat het doctoraamt geen kerkelijk ambt, maar een *schoolambt* is. Het principieel verschil tusschen beide ambten springt dan vanzelf in het oog en het wordt tegelijk duidelijk, waarom onze Ker-

kenorde zoo streng handhaaft, dat geen Doctor of Professor het Woord en de Sacramenten mag bedienen, want zulk een *kerkelijke bevoegdheid* tot de bediening des Woords geven. Dat beide ambten, dat van Doctor en dat van predikant, met het Woord te maken hebben, is derhalve juist, maar het verschil tusschen beide is dan niet gradueel, maar essentieel. De predikant heeft het Woord uit te leggen voor de gemeente, waarin hij als dienaar optreedt; en hij doet dat met de *macht en bevoegdheid*, die Christus hem als zijn dienaar geschonken heeft, en die men gewoon is de sleutelmacht te noemen. Hij bedient het Woord in Christus naam en op zijn last. En om dit te kunnen doen, moet hij dan ook wettig door God en door de gemeente tot dit ambt geroepen wezen; anders heeft hij de bevoegdheid en macht niet om het Woord te bedienen. Een doctor of professor in de Theologie treedt daarentegen niet op in de Kerk, maar in de School; hij legt het Woord niet uit om het toe te passen op de gemeente, maar om het *wettenschappelijk* te verklaren voor zijn leerlingen; en hij doet dat niet met de sleutelmacht, door Christus aan zijn dienaren geschonken, maar alleen met de autoriteit aan zijn ambt als hoogleraar verbonden, of wil men, met de autoriteit, die hem als man van wetenschap toekomt. Zoo zal het ook duidelijk wezen, waarom beide ambten, al hebben ze beide met de Schrift te maken, toch principieel onderscheiden zijn, en waarom onze Kerkenorde derhalve bepalen kan, dat iemand, al is hij professor in de Theologie, daaraan nooit de bevoegdheid ontleenen kan om het Woord en de Sacramenten te bedienen. Het is ook hier het principieel verschil tusschen Kerk en School, dat door onze Gereformeerde Vaders steeds geëerbiedigd is geworden, wat tot deze verbodsbepaling aanleiding heeft gegeven. En tegelijk zal het thans duidelijk wezen, waarom van een scheiding tusschen Woord en Sacrament in dit geval geen sprake is. Had een Doctor of Professor in de Theologie een kerkelijk ambt om de Schrift uit te leggen, dan zou het ongeoorloofd zijn geweest, hem wel de uitlegging van het Woord, maar niet de bediening der Sacramenten op te dragen. Heeft hij daarentegen een Schoolambt, dan volgt hieruit van zelf, dat hij aan dit Schoolambt niet de bevoegdheid, om het Woord te bedienen, en dus ook niet die om de Sacramenten uit te reiken, ontleenen kan. Zelfs maakt het hierbij geen het minste onderscheid, of zulk een professor in de Theologie door de Synode (of door haar kerkelijke Deputaten) is benoemd, dan wel door Curatoren eener zelfstandige Hoogeschool, want Art. 3 onzer Kerkenorde spreekt het verbod zoo absoluut mogelijk uit. Het zal niemand, hoewel hij Doctor is, geoorloofd zijn, den Dienst des Woords en der Sacramenten te bedienen, zonder wettig daartoe geroepen te zijn.

Natuurlijk wil dit daarom niet zeggen, dat professoren in de Theologie het Woord en de Sacramenten nimmer zouden bedienen mogen van het oogenblik af, dat zij hoogleraar geworden zijn. Wanneer ze voor dien tijd predikant zijn geweest en daarna professor zijn geworden, verliezen zij door hun benoeming tot professor de wettige roeping niet, die zij voor dien tijd tot de bediening des Woords en der Sacramenten hadden. Ze houden, al worden ze emeritus verklaard, de eere en naam van een Dienaar des Woords en daaraan ontleenen ze dan de bevoegdheid, om, wanneer de Kerken hun uitnodigen, het Woord en de Sacramenten te bedienen. Maar wanneer ze geen predikant zijn geweest, dan hebben zij die bevoegdheid ook niet. Al zal nu in de praktijk dit laatste geval zich niet veel voordoen, omdat iemand niet licht tot hoogleraar zal worden benoemd, die vooraf geen predikant geweest is, toch kunnen dergelijke gevallen in de praktijk natuurlijk wel voorkomen, en daarop doelt dan Art. 2 van onze Kerkenorde. Onze vaders hebben in zulke gevallen aan deze bepaling dan ook steeds scherp de eend. b.v. geschied, dat iemand tot professor in de Theologie te Utrecht benoemd werd, — zijn naam was Odé — die nooit predikant was geweest, en deze heeft toen bij de classis zich moeten aanmelden met het verzoek om „als proponent”, een stichtelijk woord te mogen spreken, maar het Woord en de Sacramenten bedienen, mocht hij niet. Ook onze Kerken mogen, wanneer ze „Hoogleraren in de Theologie” uitnodigen om het Woord of de Sacramenten te bedienen, wel aan deze bepaling der Kerkenorde denken en hun *niet de bediening des Woords of der Sacramenten opdragen*, wanneer zij daartoe niet bevoegd zijn, omdat zij vroeger niet in het predikambt hebben gestaan.

Tevens zal het ten slotte duidelijk wezen, waarom onze Kerken er nooit bezwaar in hebben gezien, dat een professor in de Theologie bovendien als predikant in de Akademiestad werd benoepen en hem dan in deze Kerk de reglementaire bediening des Woords en der Sacramenten werd opgedragen. Zulk een professor vervulde dan twee ambten tegelijk, dat van doctor of hoogleraar en dat van Dienaar des Woords. Ware het professoraat een kerkelijk ambt, dan zou dit moeilijk gaan, want twee kerkelijke ambten kan men tegelijk niet vervullen. Is het professoraat of doctoraamt daarentegen geen kerkelijk ambt, maar een schoolambt, dan bestaat er natuurlijk geen het minste bezwaar tegen, een Professor in de Theologie bovendien tot den predikdienst te benoemen, en kan hij deze beide ambten ook tegelijk vervullen. Evenmin als men er een bezwaar in zal vinden, dat een Hoogleraar in de

Literaire
het amb
een Hoo
tegelijk t

Aan de
Kerkbode
beoordeel
maal wort

Wij hie
moet slech
het H. A
gelooven,
goede kreu
kelijk ove
den oorde
den staar
zoo van i
weet uit t
of hij een
keuren. D
gen van
tegeningen
dat men
sonaakt in
Een absolu
naam en
niet gegev
zoodanige
want dan t
toekomt. I
ieder van
voor God
kan de g
onbedrieg
ieder is ge
te maken.
anderen te

Er zijn
gaarne ove
hunne nif
feilbaar ov
omgeving
als men n
onverwacht
bekeerd? I
vinden, dal
om dat van
woord, dat
niet zoo bi
laatste vol
is ook bij
Maar dit i
niet bekw
belaat, aan
vriet te nu
beproeven
Jezus in o
te zijn, on
namelijk o

Dit zij o
dat sommi
naasten.
Maar hie
soms ook
togen, die
wier lust
veroordeelt
het pas k
van nabij
hesperant
tot den H
behoefte i
gangen, zij
hem lang
van zijn g
zijn hart i
zijde kunn
blijken van
aan, of het
Als we
met een g
komt u n
strekt niet.
Verstand
scheide de
en in de
gen indruk
gevallen j
leven heeft
En wie zal
tot de H.
onderscheit
van Christi
hen van u
de vrees
in hun har
ook in de
en kranten
hun geest
zij openba
De Heer
staat van o
bij ons lev
nas zalhou
er bij ons
hunnie rali
Men ma
Gode de
oordeel he
oordeel de
kerkheid i
kunnen he
Alleen i
dat door a
bekeerde
toch seer
tegen ook
stand men
zijn in den

Nu kun
ting of m
tot maats
aangaande
wel maken
en anderen
Dit heeft
ren. Maar
in onze h
wandel. Z
niet gedo
ongewissel
had, maar
Filippus t
scher hart
Zoo zal
aandringen
uiting van
daarmede
uitmaken,
die belijde
een iegen
selven be
des geloof
den drinkt

Aangez
de Geref.
gekomen
vereenigd
bestend, d
de Geref.
adreseerd
geteckend

Stenun

Literarische faculteit tegelijk in de Kerk het ambt van diaken waarnaemt, of dat een Hoogleraar in de Juridische faculteit tegelijk tot ouderling zou benoemd worden.

Dr. H. H. K.

Uit de Pers.

Aan de artikelen die H. H. in de *Geldersche Kerkbode* schrijft, ontleenen we dit over het beoordeelen van hen, die tot het H. Avondmaal worden toegelaten:

Wij beweren natuurlijk niet, dat men toezien moet slechts diegenen op belijdenis des geloofs tot het H. Avondmaal toe te laten, die oprechtheid gelooven, die den Heere vrezen en van harte de goede keuze hebben gedaan. Wij kunnen niet kerkelijk over den staat der herten oordeelen. Ook het oordeelen, zoo in het dagelijks leven, over den staat der menschen voor God, zodat men dat zoo van ieder, naar de indrukken die men ontvangt, weet uit te maken, of hij een kind van God is dan of hij een 'dood en onbekeerde' mensch is, is af te keuren. Dit is ook wel veel voorgekomen in kringen van vrome menschen. Vooringenomenheid of tegeningenomenheid kan in dit stuk, ook zonder dat men 't zoo bedoelt, veel invloed hebben. Onaantoonbaar is in de regel wat ons in het gewijl komt. Een absoluut en onfeilbaar oordeel over onzen naaste en den staat zijns herten voor God is ons niet gegeven. Wij mogen zelfs niet beproeven, op zoodanige gave van oordeelen aanspraak te maken, want dan trekken wij iets aan ons, dat alleen God toekomt. De Heere kent ons tegelijk hart, en ieder van ons is geroepen om over zijn eigen staat voor God te oordeelen. Bij het licht des Heeren kan de geloovige aangaande zichzelf tot een onbedriegelijk oordeel over zijn hart en staat komen. Ieder is geroepen, zijne roeping en verkiezing vast te maken. Maar ons wordt niet belast, het voor anderen te doen.

Er zijn door alle tijden heen menschen, die gaarne over den staat van anderen oordeelen. Naar hunne uitspraken zou men zeggen, dat zij er onfeilbaar over weten te oordeelen, wie in hunne omgeving oprechtheid bekeerd is en wie niet. Maar als men nu zulke snapachtige beoordeelingen eens onverwachts flink op den man af vraagt: zijt gij bekeerd? — dan zal men het bij velen zoo bevinden, dat zij zeggen: ja, niet, dat is een stuk, om dat van zichzelf te mogen gelooven, in één woord, dat blijkt, dat ze van hun eigen staat nog niet zoo bijzonder helder verzekerd zijn. Nu is dit laatste volstrekt niet kwalijk te nemen, want dat is ook bij vele oprechte Godvrezenden het geval. Maar dit is wel vreemd, dat zulke beoordeelingen niet bekwaam zijn om te doen, wat de Heere ons belast, namelijk onze eigen roeping en verkiezing vast te maken en onszelf te onderzoeken en te beproeven of wij in het geloof zijn, of Christus Jezus in ons is — terwijl zij wel bekwaam meenen te zijn, om te doen wat de Heere ons niet belast, namelijk over anderen te oordeelen.

Dit zij opgemerkt tegen het onstichtelijk gekakel dat sommigen hebben over den staat van hunne naasten.

Maar hier moet iets bij gezegd worden. Men kan soms ook wel verstandige en bezadigde Godvruchtigen, die ganschelijk geen schreuweraars zijn, en wier laat het volstrekt niet is hunne naasten te veroordeelen, een gedachte hooren uitroepen, waar het nu kan geven, over hunnen naaste, dien ze van nabij kennen. Ze zullen soms zeggen: 'men bespeurt bij hem ganschelijk geen zieleuitganging tot den Heere; er is geene ontdekkende; de ware behoefte blijkt bij hem niet; zijne dagelijkse gangen zijn niet in de vrees des Heeren; ik heb hem lang gekend, maar heb geen gunstigen indruk van zijn geestelijken toestand; ik geloof niet, dat zijn hart recht voor God is'. Of aan de andere zijde kunnen ze soms zeggen: 'daar zijn klare blijken van het werk des Geestes; er is geen twijfel aan, of het werk der genade is daar aanwezig'.

Als we zoo iets hooren, moeten we daar dan met een groote bijl. op inhaken, en zeggen: 'het komt u niet toe, over anderen te oordeelen?' Volstrekt niet. Verre zij het.

Verstandige, wel onderwezen, bezadigde en bescheiden Godvruchtigen, gevoeld in de Schriften en in de gangen des geestelijken levens, ontvangen indrukken van hunne naasten, die in de meeste gevallen juist zullen zijn. Immers, het geestelijk leven heeft zijne openbaringen naar het woord. En wie zal het weg redeneeren, dat ook onder de tot de H. Sacramenten toegelaten leden eener Kerk onderscheid is; dat sommigen werkelijk eenen reuk van Christus geven, maar anderen bij degenen die hen van nabij kennen, den indruk verwekken, dat de vrees des Heeren niet een leidend beginsel in hun hart en leven is? Men spreekt toch immers ook in de behandeling der zielen, bij huisbezoek en krankenziekten, de menschen toe, naardien men hun geestelijken toestand beïnvloeden kan uit hetgeen zij openbaren en uit hetgeen zij niet openbaren?

De Heere kan ons immers ook aangaande den staat van onse Godvrezende betrekkingen, die nog bij ons leven of van ons heengegaan zijn, een voor ons volkomen genoege zekerheid geven, zoodat er bij ons geen twijfel behoef te zijn aangaande hunne zaligheid?

Men mag dus wel voorzichtig zijn, en niet, omdat God de Heere alleen een absoluut onfeilbaar oordeel heeft over den staat onzer naasten, het oordeel der liefde en de voor hen genoegeame zekerheid ontkennen, die de teedere Godvruchtigen kunnen hebben aangaande hunnen naaste.

Alleen maar — dit wordt in 't oog gehouden, dat door alle tijden heen sommigen voor treffelijk bekeerde menschen gehouden zijn, met wie het toch zeer kwalijk is afgeloopen, en dat er daarentegen ook geweest zijn, tegen wier staat en toestand men niet zoo hoog opzag, maar die ingegaan zijn in den vrede.

Nu kunnen wij in het kerkelijk leven, bij toelating of niet toelating tot de H. Sacramenten, niet tot maatstaf nemen onze persoonlijke indrukken aangaande de personen. Die indrukken kunnen wel maken, dat we sommigen met vrees toelaten en anderen met blijdschap.

Dit heeft zijn recht. Dat is niet wet te redeneeren. Maar de maatstaf der beoordeeling, dien God in onse hand gesteld heeft, is de belijdenis en de wandel. Zelfs een Filippus heeft den kamerling niet gedoopt op de aangename indrukken, die hij ongewijfeld in het gesprek met hem ontvangen had, maar op de belijdenis, die hij afgelegd, toen Filippus tot hem gezegd had: indien gij van gansch harte gelooft, zoo is het geoorloofd.

Zoo zal ieder dan ook licht verstaan, dat wij, aandringend dat de belijdenis des geloofs de uiting van de vrees des Heeren behoort te zijn, daarmede niet bedoelen dat wij dit nu kunnen uitspreken, of dat zoo is persoonlijk bij degenen die belijdenis doen, maar zij hebben het met ernst een tegelijk voor te houden, opdat een ieder zichzelf beproeve, en alsoo komt tot de belijdenis des geloofs, en tie van het brood en drinke van den drinkbeker.

Dr. A. K.

Officiële Berichten.

L. S.

Aangezien de Geref. kerk te Steenwijk A en de Geref. kerk te Steenwijk B tot ineenmelting gekomen zijn, verzoekt de kerkeraad van de vereenigde kerk, dat voortaan stukken, voor hem bestemd, gericht worden aan den kerkeraad van de Geref. kerk te Steenwijk, waarbij zij geadresseerd kunnen worden aan een der ondergeteekenden.

Dr. J. HANJA.

Dr. J. BOSCH.

Steenwijk, 6 April 1914.

Classis Breukelen.

De kerkeraad der Geref. kerk van Loenen geeft bij dezen den kerken der classis kennis, dat de gewone vergadering D.V. zal gehouden worden Donderdag 14 Mei, ten 9½ ure, te Breukelen.

Punten voor het agendum s.v.p. vóór 26 April bij Ds. R. v. d. Kamp te Breukelen.

Namens den kerkeraad der Geref. kerk van Loenen:

Ds. R. v. d. KAMP, *consulent.*

Breukelen, 7 April 1914.

Classis Alkmaar.

De kerk en in de classis Alkmaar worden opgeroepen ter vergadering te Alkmaar op Woensdag 6 Mei a.s.

Punten voor het agendum in te zenden bij Ds. C. Stadij.

Namens de roepende kerk:

A. J. KWANTES, *praeses.*

P. KWANTES FEN, *scriba.*

Kolhorn, April 1914.

Verslag van de Vergadering der Geref. Kerken in de Classis Tiel, op 4 Febr. 1914 in de consistorie der Geref. Kerk te Zalt-Bommel.

1. Namens de Kerk van Herwijnen opent Ds. v. d. Bosch, *consulent*, de vergadering met het laten zingen van Ps. 84 : 3, het lezen van Ps. 121 : 1 en gebed. Vervolgens wordt op deze eerste classische vergadering in het nieuwe jaar aan de broeders voor al hun ambtelijken arbeid de rijkste zegen des Heeren toegewenst.

2. Op verzoek ziet Ds. Boersma de credentiebrieven na, welke in orde worden bevonden. Alle kerken zijn vertegenwoordigd. De Diakenen ontvangen keursten.

3. Het moderamen wordt aldus geconstitueerd: Ds. Diemer, *praeses*; Ds. Geerling, *Assessor*; Ds. v. d. Bosch als naar gewoonte *scriba*.

4. De lezing der notulen vindt plaats. In orde bevonden en onder dankzegging gearresteerd.

5. Ingekomen stukken:

a. »Doop en Belijdenis«. Open brief aan de Generale Synode van Geref. kerken te 't-Gravenhage van A. Sijter Jr. Voor kennisgeving aangenomen;

b. Een schrijven van den Uitgever der *Geldersche Kerkbode*, den heer A. Meijer, die op het voorstel van de classis Tiel, n.l. de *Geldersche Kerkbode* op nader omschreven voorwaarden tot officieel orgaan der classis Tiel te maken, ingaat.

6. Instructies:

a. Acte van losmaking voor Ds. Boersma, op voorstel van Geldermalsen, aan de orde gesteld en geteekend;

b. Als *Consulent* van Geldermalsen, in overleg met genoemde kerk, Ds. v. d. Bosch aangewezen. In verband hiermede wordt tegelijk Ds. Boersma, *consulent* van Hoenza-Driel, vervangen met goedvinden van de betrokken kerk door Ds. Geerling;

c. Het voorstel van Culemborg om ook des Maandags de Classis. Vergad. te doen houden, in plaats van steeds op Woensdag, toegelicht en verworpen;

d. Vuren en Rossum vragen elk 2 preekbeurten. Aldus geregeld: voor Rossum, Ds. Geerling en Ds. v. d. Bosch; en voor Vuren, Dr. Keizer en Ds. Diemer.

7. Rapporten:

a. De kerkvisitatie wordt geregeld. Ds. v. Velzen en Geerling zullen bezoeken de kerken van Tiel, Geldermalsen, Culemborg, Herwijnen, Vuren, Hoenza-Driel en Rossum. Dr. Keizer en Ds. Diemer zullen de overige kerken voor hun rekening nemen, n.l. Aalst, Gameren, Poederloijen, Well, Zalt-Bommel en Zuulchem. Op de Aug.-classis D. V. zullen de Brs. verslag van hun verrichten arbeid uitbrengen;

b. Zendingrapport gedaan door Ds. v. d. Bosch en Boersma, resp. een en prim. deputaat. Het rapport van den Sec. handelt, behalve over Bestuursverkiezing, voornamelijk over de financiën der Zending en dat van den Primus over het gevraagd en op zekere voorwaarden gegeven eervol ontslag aan Ds. Ingewenen, Miss. Dien, des Woeds te Poerworeld, met verlof in Nederland;

c. De evangelisatie-arbeid der kerk van Geldermalsen te Buren komt in bespreking. Van veel zegen mag worden getuigd. Aan Geldermalsen wordt daarom geadviseerd, dien daar aanvankelijk bekoonden arbeid niet op te heffen, en ook niet te onderbreken, gelijk het plan scheen te zijn in verband met het vertrek van Ds. Boersma, die de ziel was van het werk, maar ook in haar vacature voort te gaan op den ingeslagen weg, door sprekers in Buren te doen optreden, en desnoods daarvoor financiële steun te zoeken uit de Classicale Kas.

8. Benoeming Deputaatschappen:

a. Voor de Zending, Ds. v. d. Bosch, primus; Ds. Diemer, secundus;

b. Ad examina, Alle Predikanten der Classis. Voor saamroeping, eventueel, zal zorgen Ds. v. d. Bosch als *scriba*;

c. Voor de kerkvisitatie, Alle Dienaren des Woords in de Classis;

d. Kas Ex bonis publicis, Ds. Diemer;

e. Voor het nazien van het Archief, Ds. Geerling;

f. Voorts blijven alle deputaatschappen geregeld zoals ze reeds waren.

9. De kerk van Rossum brengt ter sprake de poging van een zekeren Br. R. uit de Classis Arnhem, die binnen de Classis Tiel gaarne op examen zou worden toegelaten voor het aldaar houden van oefeningen. Besloten wordt, waar verschil van gevoelen aan den dag komt over de bevoegdheid der Classis in deze, eerst eens kerkrechtelijk advies in te winnen en dan dien overeenkomstig te handelen.

10. De rondvraag naar Art. 41 D. K. O. komt aan de orde, doch levert niets bijzonders op.

11. Een commissie wordt benoemd, bestaande uit de Brs. v. d. Weert en Flier, tot het nazien der boeken van den Deputaat voor de Theol. School en de Vr. Univ. en van den classicaal Quaeator. Alles in de beste orde bevonden.

12. Nadat als roepende Kerk voor de Mei-classis n.l. 13 Mei a.s. D. V. is aangewezen de Kerk van Hoenza-Driel; een hartelijk afscheidswoord door Ds. Boersma bij zijn heengaan uit de classis Tiel is gesproken, dat even hartelijk door den praeses wordt beantwoord; de korte notulen worden gelezen en goedgekeurd; eindigt Ds. Diemer de vergadering met dankzegging aan den Heere.

Namens de classis,

J. W. v. d. BOSCH,

Actuarius

Korte mededeelingen van de vergadering der Classis Klundert op 11 Febr. 1914.

De vergadering wordt op de gewone wijze geopend door den praeses, Ds. van Dam. Z.E.W. wenscht o.a. de kerk van Fijnaart geluk met het slagen van het beroepingswerk.

De credentien, door de afgev. van Breda onderzocht, zijn in orde bevonden en alle kerken wettig vertegenwoordigd door de primi-afgevaardigden.

In het Moderamen hebben als scriba Ds. Ruys en als assessor Ds. Goris zitting.

De notulen der vorige vergadering worden gelezen, goedgekeurd en geteekend.

Drie kerken, die vacatuurdienst vragen, ontvangen elk 2 Zondagen dienst.

Ingekomen stukken worden behandeld, o.a. een verzoek der Zendingdeputaten van Zeeland om samenwerking, dat in aansluiting aan het besluit van een vroegere vergadering niet kan ingewilligd worden, daar de omstandigheden niet zijn gewijzigd.

Een vraag om vervroegde Classisvergadering in dit voorjaar, voor een peremptoir examen, wordt na ampele bespreking in zóóverre ingewilligd, dat die vergadering op 29 April zal gehouden worden.

De Synodale kerk bericht, dat de a.s. Partic. Synode D. V. zal gehouden worden op 10 Juni e.k. te Breda.

Rapporten: de kas voor hulpbeh. kerken heeft voor de a.s. drie maanden nog slechts f.30.47½ in kas. Van den Evangelisatiearbeid wordt gerapporteerd dat Ds. Both gelukkig weer geheel is hersteld; dat de kerk te Heerlen op 28 Febr. in gebruik kan worden genomen; dat de geldleening voor Heerlen nog maar voor een klein deel is geplaatst, en daarom om hulp gevraagd. Roozendaal heeft ijverige en aanvankelijk geslaagde pogingen voor een bouwfonds gedaan. Weldra hopen de Deputaten een predikant voor Heerlen en Zuid-Limburg te krijgen. Veel dus, dat bemoeit, tot bidden opwekt, tot overvaardigheid dringt. Op 2 kerken na, heeft geheel de Classis voor Heerlen geconloctreed.

Het jaarrapport van den Quaeator, dat van verhoogde overvaardigheid spreekt, wordt met dank voor zijn arbeid aanvaard.

Voor tusschentijdsche approbatie en losmaking worden aangewezen de kerken Zevenbergen en Klundert.

Bij de rondvraag naar art. 41 D. K. O. wordt aan Moerdijk de gewone steun toegekend.

Besloten wordt met aller instemming aan een broeder een getuigenis te geven, zooda voor een onderzoek overeenkomstig art. 8 D. K. O. wordt gevorderd.

Een voorstel van Zevenbergen over het optreden van nog niet geproceerde studenten, wordt aan de kerken medegegeven tot een volgende vergadering.

Nadat nog enkele particuliere vragen zijn beantwoord, en mededeelingen over een tekort voor den arbeid in Rijn Pruisen gedaan en over den stand der zaken naar art. D. K. O. zijn gevraagd en gegeven, wordt als roepende kerk voor de e.k. vergadering, te Breda te houden, aangewezen de kerk van Willenstad.

Toepassing van art. 43 is niet noodig gebleken.

De korte notulen worden gelezen.

Na dankgebed, waarin de assessor voorgaat, sluit de Praeses de vergadering.

Namens de Classis

L. G. GORIS,

Assessor.

Buitenland.

Duitsland. Iets nieuws op kerkelijk gebied.

Iets geheel nieuws op kerkelijk gebied wordt sedert eenigen tijd in onderscheidene groote steden van Duitsland ingevoerd. In December van het voorgaande jaar organiseerde de Consistoriaal Superintendent Dr. Koltzsch te Dresden een middernachtsgodsdiensttoefening, bepaald met het oog op personen, die in hotels werkzaam zijn, daar deze overal geen gelegenheid hebben ter kerk te komen. De proefnemings gelukte; aan de nachtelijke godsdiensttoefening namen ook vele andere geloovigen deel, die overal geen tijd konden vinden om de kerk te bezoeken. Immiddels zijn zulke godsdiensttoefeningen ook in andere groote steden georganiseerd, eveneens met goed gevolg. Aan zulke middernachtsgodsdiensttoefeningen wil men ook het vieren van des Heeren Avondmaal verbinden.

Spanje. Strijd voor vrijheid van conscientie.

Eene merkwaardige vergadering van niet-Roomschen in Spanje werd dezen dagen in den schouwburg Lo Rot Schat te Madrid gehouden. Zij was uitgesproken om te komen tot een verzoek aan de regering, opdat deze voortaan zou rekenen met de religieuze overtuiging der staatsburgers, en om de staatschool neutraal te maken. De vergadering was druk bezocht en er heerste een onbeschrijflijke geestdrift.

Maar het was een uiterst gemengd gezelschap. Namens de Spaansche Protestanten sprak de heer Oviedo, voor de buitenlanders voerde de predikant G. Fliedner het woord, ook trad een Spaansche Jood op het spreekgebede; ja zelfs Spaansche voorstanders der republiek en van het socialisme lieten zich hooren. Allen waren het daarover eens, dat er in Spanje vrijheid van conscientie moet heerschen.

Eene dergelijke vergadering voor vrijheid van godsdiensttoefening werd te Madrid gehouden, waarin bij het einde de leiders gemachtigd werden in de pers te verklaren, dat de meerderheid der bevolking er naar streeft, dat Spanje in de rij der moderne Staten treden zal door onbeperkte gewetensvrijheid te schenken en door den Staat neutraal te doen zijn. Wij kunnen ons voorstellen, dat de Protestanten in Spanje, na al de moeilijkheden die hun in den weg geleid werden, verlangen dat zij ongehinderd godsdiensttoefeningen kunnen houden, en ook dat zij begrepen dat zij de vrijheid genieten om hunne leer te propageeren; maar dat zij zich daarbij coaliseren met revolutionaire elementen, is te betreuren. Wanneer de revolutionairen in Spanje zegenen, zullen de Protestanten dezelfde ervaring opdoen die men in Portugal opdeed.

Daar werd, toen de republiek geproclameerd was, niet alleen de Roomsche Kerk gekneveld, maar ook de Protestansche Kerken ondervonden het drukkende juk van den Staat.

De minister-president Romanones is door een Duitsch dagbladcorrespondent geïnterviewd, waarbij hij zich volgenderwijze over de hervormingen die hij op kerkelijk terrein wil invoeren, uitsprak: »Ik wil de uitgaven voor den dienst der kerken beperken, of liever, ze zullen beter verdeeld worden. De tractementen van bisschoppen en domineeren zijn ongeveer gelijk aan die van ministers. Deze moeten verminderd, daarentegen zal de bezoldiging van de lagere geestelijkheid verhoogd worden. Is het niet schandelijk, dat het tractement van een pastoor nog altijd als in de middeleeuwen, toen het leven zoo goedkoop was, 600 peseta bedraagt, minder dan het loon van den geringsten arbeider? Ook het vraagstuk der geestelijke broedersschappen moest definitief opgelost worden. De verdere uitbreiding van de genootschappen mag onder geen voorwaarde geduld worden, en hunne leden moeten zich aan

de Staatswet die voor allen geldt, onderwerpen. De door mij ontworpen wet op de vereenigingen zal kort na de wederopening der Cortes ingediend worden, en ik verwacht dat zij met vlag en wimpel er door gaat. Het is ook mijn vast voornemen, gewetensvrijheid in volten omvang in te voeren en vast te stellen. Artikel 11 der constitutie, waarin van gewetensvrijheid gesproken wordt, mag niet meer voor een dubbelzinnige uitlegging vatbaar zijn. Zij die deel uitmaken van het leger, zullen, wanneer zij niet Roomsche zijn, niet meer, gelijk tot hertoe het geval was, gedwongen worden aan Roomsche ceremonieele diensten deel te nemen. Ook ben ik van plan een decreet uit te vaardigen, waarbij bepaald wordt, dat kinderen op lagere staatscholen, die niet tot de Roomsche kerk behoren, of wier ouders of voogden het verlangen, van de deelneming aan het Roomsche godsdienstonderwijs vrijgesteld worden».

Opmerkelijk is het, dat de Spaansche premier alleen bedacht is op beperking van de Roomsche geestelijke genootschappen. Het blijkt, dat hij alle die vereenigingen voor gevaarlijk voor den Staat houdt; aan beperking der vrijheid van socialistische of anarchistische genootschappen schijnt hij niet te denken. Het is in Spanje als in Frankrijk, waar al die liberalisten de leus aanheffen: »het clericalisme, dat is de vijand», zonder te bedenken dat de ware vrijheid ook in den Staat kan worden genoten, als men het zachte juk van Christus aanneemt.

GEMENGD NIEUWS.

Slechts één collecte in het jaar. In het canton Neuchâtel van Zwitserland bestaat een Vrije Kerk. Om in de kosten voor den eredienst te voorzien, wordt daarin op één Zondag in het jaar een collecte gehouden. Door deze inzameling worden alle benodigde middelen opgebracht. Wanneer men hier of daar voor een tekort komt te staan, dan wordt een tweede collecte gehouden. Dat mag zeker een ideale toestand heeten.

President Yuan Tsai over het Christendom. De voorzitter van de Edinburger Wereld-conferentie voor de Zending, Dr. John, Mott heeft een reis door China gedaan, waarbij hij conferentie hield met studenten, die in grooten getale zich rondom zijn spreekgestoelte vergaderden. De president der Chinese republiek Yuan Tsai Kai ontbood Dr. Mott bij zich, om te weten wat hij aan de jongelieden van China verkondigde. Dr. Mott zelde hem dat het er hem om te doen was, Christus als den Zaligmaker der wereld aan te prijzen. Drie kwartier sprak de president met Dr. Mott en bij het einde der audientie zei hij: »U moet in China blijven en niet alleen in de groote steden, maar ook in de kleinere plaatsen uwe hoedschap brengen, want alle jonge mannen van China moeten haar hooren. De leerlingen van onzen wijzen Confucius brengen ons wel de waarheid, maar wij hebben de kracht niet daarnaar te leven. Deze kracht komt alleen van Christus, daarom moeten wij Hem leeren kennen».

Of voor deze uitspraak of daarna de officiële afkondiging heeft plaats gehad dat het Confucianisme de godsdienst van den Chineesch Staat zou zijn, weten wij niet.

Een veldtocht tegen de Kerk. De voorzitter van den »Bond van proletarische vrijdenkers», Bernard Menke, had in het orgaan van zijn vereeniging *De Alkist* tegen het einde van Februari een grooten veldtocht tegen de Kerk aangekondigd. Hij zelf sprak den 2sten Februari te Stuttgart voor een vergadering, die saamgroepe was om de aldaar wonende proletariaten aan te zetten de landskerk te verlaten. Niettegenstaande deze vergadering op vele plaatsen aangekondigd was, werd zij slechts door 150 personen, waaronder 60 vrienden der kerk, bijgewoond. Wat de voorzitter van den Bond in een rede van 1½ uur in het midden bracht, was een eindeloos sonderregister van de kerk, geïllustreerd door tal van aneddoten. Jong-Duitschland voor Padvindereenigheden werden veroordeeld als aankwekers van moordlust. Ook sprak hij van den bloedroet van den Russischen Caar. Hij gewaagde ook van den apostel Paulus als van een »gansch onbeschaafden en onontwikkelden vischersknecht» van het Nieuwe Testament, van den oudsten, verganen kerkelijken rommel met welken geen ontwikkeld arbeider van den tegenwoordigen tijd iets meer wist aan te vangen, enz.

Dergelijke bestrijders heeft de Kerk zeker niet te vreesen.

In De Hope lezen wij: »In Chicago heeft men de proef genomen met het adverteeren der Zondagsdiensten. Het heeft in zes weken 100 dollars gekost, en men berekent dat als een gevolg, een half miljoen menschen hun kennis met de kerken hebben hernieuwd. Op den vorigen Zondag, zegt men, dat zoo ongeveer de helft van Chicago's inwoners de kerken bezochten».

Britsch en Buitendlandsch Bijbelgenootschap. Volgens het zoeven verschenen 109de verslag van het Britsch en Buitendlandsch Bijbelgenootschap is de Bijbel tegenwoordig in 450 verschillende talen over de wereld verspreid. In 1913 zijn negen vertalingen in nieuwe talen verschenen. De geheele Bijbel is tegenwoordig in 111 talen vertaald; het Nieuwe Testament is in 108 talen te verkrijgen, en in 231 talen is minstens één boek van het Nieuwe Testament gedrukt.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

PAASCHFEEST.

O dag van heil, o dag van vreugd
Die al Gods kinderen verheugt;
Zij Gods genê geprezen!
Komt, heffen wij het feestlied aan:
De Heer is waarlijk opgestaan,
En uit den dood verzeen.

De Heiland, de Overwinnaar leeft
Die ons het eeuwige leven geeft.

Wat menscheitong, wat eng'lentaal
Kan zulk een volle zegepraal
Ooit naar waardij bezigen?
Maar eeuwig dank en eer en lof
Zij Christus, hier geroemd in 't stof
Die in der hemelen kringen,
Geef' elk den Overwinnaar eer:
Hij velt de macht des doods ter neer.

Halleluja! Het is volbracht.
Gij deelt, o Heer, voor ons geslacht
Een bron van heil ontspriegen.
De zwarte nacht des doods verdween,
De blijde dagmaad verscheen.
Nu laat ons vroolijk zingen,
De Heer ontnemt aan 't graf zijn buit,
En treed als Overwinnaar uit.

De Heer is waarlijk opgestaan!
Heft weer dat oude feestlied aan:
Hij schenkt ons 't eeuwige leven.
Wat leed of smart ons hier nog wacht,
Voor wie geloof, is ook de nacht
Des doods met licht doorweven.
Looft Hem die ons dat heil bereidt,
Hem liefde en dank in eeuwigheid!

DE HOOFDZAAK.

Enige jaren geleden bevond zich een prediker van het Evangelie op een stoomboot die van Oost-Indië naar Europa ging. Onderweg kwam een heer aan boord uit Britsch-Indië. Hij was een Europeaan, maar behoorde tot de vele aanzienlijke en geleerde inlanders aldaar.

De prediker en de Indiër maakten spoedig kennis met elkander. Het bleek dat de laatste op reis was naar Europa om daar nieuwe kennis en wetenschap op te doen. Hij was geen heiden meer, maar hij reeds lang had ingezien, dat het heidendom verwerpelijk is. Evenmin echter wilde hij iets van het Christendom weten. Hij zeide ronduit tot den leeraar, dat alle geloof dwaasheid en alle godsdienst slechts een bedenkfel was.

De ander trachtte vergeefs hem van zijn dwaling te overtuigen. Toch schenen de geleerde behagen in de gesprekken te vinden. Op zekeren dag riep hij uit:

»Ik zou gaarne gelooven gelijk gij, maar hoe weten wij dat het waarheid is, dat er een ander leven is dan dit en een andere betere wereld dan deze? Laat er iemand komen die aan de overzijde geweest is, en wedergekeerd ons vertelt hoe het daar is en hoe wij er komen kunnen, dan zal ik gelooven. Maar zulk een is er niet».

»Gij vergist u», sprak de zending, »luister wat de Bijbel zegt». En hij las voor de woorden van den Heere Jezus uit Openb. I.

Ik ben de Eerste en de Laatste, en die leeft, en Ik ben dood geweest, en zie Ik ben levend in alle eeuwigheid.

»Mag ik dat Boek ook eens inzien?» vroeg de ander die den Bijbel slechts zeer oppervlakkig kende. Hij nam het boek mede, las het met aandacht en werd tot in de ziel getroffen.

Hier vond hij nu wat hij verlangd had. Het getuigenis van een die wedergekeerd was van gene zijde des grafs. God zegende de lezing van het Woord aan zijn hart. De leeraar werd hem daarbij tot een gids. En toen zij Europa bereikten was de geleerde Indiër niet meer dezelfde als vroeger. Hij leerde tot groote blijdschap van zijn vriend, den verzeen Heiland kennen en liefhebben. Later naar zijn vaderland teruggekeerd, bleef hij ook daar de goede belijdenis getrouw.

HOOGENIEUW.

Ingezonden Stukken.

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie).

Geen beroep voor predikanten boven de 40 jaar!

Geachte Redactie!

In De Basuin wordt door Prof. Bouwman nogmaals de aandacht erop gevestigd, dat predikanten van 45 jaar tegenwoordig voor een beroep niet meer in aanmerking schijnen te komen, uit vrees voor de dreigende zware lasten van 't emeritaats-tractement.

Terecht o.i. wordt dit in 't algemeen door Zijn H. G. afgekeurd met de woorden: »Wij achten het dan ook geen gezonden toestand, dat een predikant, omdat hij 45 of 50 jaar is, gepasseerd wordt bij de beroeping, met het oog op het emeritaats-tractement... Of is de rijpere leeftijd niet de leeftijd voor de wijsheid en hogere geestelijke kracht? Is bij de leiding der kerk, bij de besturing der zielen en bij de prediking de leiding van ervaren herders niet noodig?»

En in dat zelfde stuk komen ook de volgende woorden voor: »De huidige regeling voor het emeritaat heeft dus een bedenkelijk gevolg». Inderdaad, hoe zegenrijk overigens, dit bedenkelijke gevolg is niet te loochenen. Maar kan er niets gedaan worden, om de kr